

EXPERIENȚE ASCETICE

SFÂNTUL
IGNATIE BRIANCIANINOV

Cuvinte
către cei care vor
să se mântuiască

ediția a doua

Traducere din limba rusă de
Adrian Tănărescu-Vlas

editura
Σοφία

București

Respect pentru oameni și sărți
cei adevărați, legați de mine prin legăturile prieteniei în Domnul, nu vă tânguiți pentru mine, nu vă necăjiți de plecarea mea. Plec cu trupul pentru a mă apropiu cu duhul; la arătare mă pierdeți; de fapt însă mă aflați cu adevărat. Încredințați-mă pocăinței: ea mă va înapoia vouă curățit, luminat, și vă voi vesti vouă cuvântul mântuirii, cuvântul lui Dumnezeu. *Ușile pocăinței deschide-mi mie*, Iubitorule de oameni Doamne, dăruiește mântuire veșnică mie și tuturor prietenilor mei ce intru Tine m-au iubit, ca în veșnicia cea fericită, intru bucurie și desfătare negrăită, cu toții să slavoslovim pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe Dumnezeu Cel Unul în Trei Ipos tasuri, Care a arătat neamului omenesc dragoste și milă mai presus de cuvânt, mai presus de pricepere! Amin.

Anul 1847, 7 ianuarie. În această vreme arhimandritul Ignatie, din pricina sănătății zdruncinate cu desăvârșire, a cerut să fie eliberat de îndatoririle cărmuirii Pustiei Sergheev, scos la pensie și mutat în mănăstirea Nikolo-Babaevsk. I s-a acordat însă doar un concediu, și a petrecut zece luni în mănăstirea sus-pomenită.

Cuprins

Rânduiala luării-aminte la sine pentru cel ce trăiește în lume.....	5
Mintea care se roagă caută unirea cu inima.....	9
Adevăr și judecată de pace judecați în porțile voastre și jurământul cel mincinos să nu-l iubiți, zice Domnul Atotțiiorul.....	12
Dovedire a învierii trupurilor omenești, având ca temei lucrarea rugăciunii minții	14
Despre smerenie (<i>con vorbire între stareț și ucenic</i>)	16
Despre răbdare	35
Despre curăție	52
Cuvânt de mângâiere către monahii necăjiți	75
Crucea proprie și crucea lui Hristos	81
Marea vieții	86
Conștiința	95
Despre viața împărațiată și cea cu luare-aminte	100
Despre obiceiuri	105
Cugetare la moarte	112
Slavă lui Dumnezeu!	118

Cursele stăpânitorului lumii acesteia.....	130
Cântec sub umbra crucii (după cap. 15 al <i>Ieșirii</i>)	137
Cugetare la apusul soarelui	142
Fariseul (<i>în două părți</i>)	150
Despre monahism (<i>con vorbire între doi creștini ortodocși, un mirean și un monah</i>)	174
Credința și faptele	231
Despre poruncile evanghelice	244
Despre fericirile evanghelice	259
Creștinul față în față cu patimile sale	264
Despre adevărata și fațarnica smerită cugetare.....	278
Paharul lui Hristos	289
Plângerea mea	299

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Rânduiala luării-aminte la sine pentru cel ce trăiește în lume¹

Sufletul tuturor îndeletnicirilor în Domnul este *luarea-aminte*. Fără *luare-aminte* toate aceste îndeletniciri sunt sterpe, moarte. Cel ce voiește să se mântuiască trebuie să-și rânduiască viața în aşa fel ca să poată păstra *luarea-aminte* la sine nu numai în însingurare, ci chiar și în împrăștierea în care împrejurările îl trag uneori împotriva voinței sale. Frica de Dumnezeu să tragă în campană inimii mai greu decât toate celealte simțiri: atunci va fi ușor să păstrezi *luarea-aminte la sine* atât în linistea chiliei, cât și în mijlocul zarvei care te împresoară din toate părțile.

Înfrânarea cu dreaptă-socotință de la mâncare, micșorând aprinderea săngelui, ajută foarte mult *luării-aminte la sine*; iar înfierbântarea săngelui – care vine fie din prisosul de mâncare, fie din mișcările puternice ale trupului, fie din focul mâniei, fie din beția slavei deșarte, precum și din multe alte pricini – naște o mulțime de gânduri și închipuiri; altfel spus, naște împăștiere. Prima poruncă pe care Sfinții Părinți o dau celui ce vrea să ia aminte la sine e înfrânarea cu măsură, egală, statonnică, de la mâncare².

¹ Scrisă ca urmare a dorinței câtorva mireni evlavioși de a petrece viață cu luare-aminte în lume.

² Capetele Preacuviosului Filotei Sinaitul. *Dobrotoliubie*, partea a II-a.

Traducerea a fost efectuată după originalul în limba rusă: *Episkop Ignatii Briancianinov, Asketiceskie opiti*, Sankt-Peterburg, Tipto-litografia M.P. Frolovoi, 1904.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IGNATIE BRIANCIANINOV, sfânt

Cuvinte către cei care vor să se mântuiască / Sfântul Ignatie Briancianinov; trad. din lb. rusă de Adrian Tănărescu Vlas – ed. a 2-a – București: Editura Sophia, 2019
ISBN 978-973-136-674-6

I. Tănărescu-Vlas, Adrian (trad.)

După trezirea ta din somn – ce preînchipuie deșteptarea din morți a tuturor oamenilor – îndreaptă-ți gândul către Dumnezeu, adu jertfă lui Dumnezeu începăturile gândurilor minții, care n-a primit încă nici o întipărire deșartă. În liniște, cu mare luare-amintă, după ce ai împlinit tot ce este de trebuință pentru trupul ce se scoală din somn, să citești obișnuita pravilă de rugăciune, îngrijindu-te nu atât ca rugăciunea să fie multă, cât ca ea să fie săvârșită cu *luare-amintă* – și, din pricina *luării-amintă*, să sfîntească și să dea viață inimii prin străpungerea și mângâierea pe care le aduce rugăciunea. După pravila de rugăciune, îngrijește-te iarăși, din toate puterile, să fii cu *luare-amintă*; citește Noul Testament și mai ales Evanghelia. Când citești acestea, ia aminte la toate poruncile și sfaturile lui Hristos, ca după îndreptarul lor să îți poți rândui toată lucrarea, atât văzută, cât și nevăzută. Cât de mult să citești, asta o hotărăsc puterile omului și împrejurările. Nu trebuie îngreunată mintea cu citire de prisos a rugăciunilor și a Scripturii, și nici nu trebuie ca omul să își părăsească îndatoririle pentru a se îndeletnici fără măsură cu rugăciunile și citirea. Așa cum prisosul de mâncare aduce în neorânduială pântecele și îl îmbolnăvește, și întrebuințarea fără măsură a hranei duhovnicești slăbește mintea, pricinuindu-i silă față de îndeletnicirile evlavioase, și aduce asupra ei trândăvia¹. Pentru începător, Părinții rânduiesc rugăciuni dese, însă nu lungi. Atunci când mintea va crește cu statura duhovnicească, va fi în stare să se roage neîncetat. De creștinii ce au ajuns la starea vârstei desăvârșite în Domnul vorbește Apostolul când spune: „Voiesc, dar, ca să se roage bărbații în tot

¹ Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul LXXI*.

locul, ridicându-și mâinile curate, fără mânie și îndoire” (I Tim. II, 8), adică fără patimă și fără nici o împrăștiere sau robire a minții. Ceea ce se potrivește bărbatului nu se potrivește încă pentru prunc. Luminat fiind, prin rugăciune și citire, de către Soarele Dreptății, de Domnul nostru Iisus Hristos, să iasă omul la lucru său de fiecare zi, *luând amintă* ca în toate faptele și cuvintele sale, în toată fința lui să împărtăsească și să lucreze atotsfântavoie a lui Dumnezeu, care este descoperită și lămurită oamenilor în poruncile evanghelice.

De se vor întâmpla minute libere de-a lungul zilei, întrebuințează-le pentru a citi *cu luare-amintă* rugăciuni alese, ori câteva locuri alese din Sfânta Scriptură, și prin acestea întărește-ți din nou puterile sufletești, istovite de lucrarea desfășurată în mijlocul deșertăciunii lumii. De nu vei avea asemenea minute de aur, să-ți pară rău după ele ca după o comoară. Ceea ce ai pierdut astăzi nu trebuie să mai pierzi în ziua următoare, fiindcă inima noastră lesne se dedă nepăsării și uitării, din care se naște întunecata necunoștință, atât de pierzătoare pentru lucrarea lui Dumnezeu, pentru lucrarea mântuirii oamenilor.

De se va întâmpla să zici ori să faci vreun lucru potrivnic poruncilor lui Dumnezeu, neîntârziat să vindeci greșela prin pocăință și prin pocăință nefățarnică întoarce-te la calea lui Dumnezeu, de la care te-ai abătut prin călcarea voii Lui. Nu te abate alături de calea lui Dumnezeu! Gândurilor, visărilor și simțirilor care vin, adu-le împotrivă, cu credință și smerenie, poruncile evanghelice, grăind împreună cu patriarhul Iosif: „*Cum voi face eu acest lucru rău, și să păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu?*” (Fac. XXXIX, 9). Cel ce ia aminte la sine dator este să se ferească de orice

închipuire îndeobște, oricât de atrăgătoare și cu bun chip ar părea ea; orice închipuire este o rătăcire a minții în afara adevărului, pe tărâmul nălucilor lipsite de ființă și de putință de a lua ființă, care lingușesc mintea și o însală. Urmările închipuirii și visării: pierderea *luării-aminte la sine*, împrăștierea minții și împietrirea inimii la rugăciune; de aici se naște neorânduiala sufletească.

Seara, mergând spre somn (care față de viața zilei care s-a scurs este asemenea unei morți), cercetează lucrurile pe care le-ai făcut de-a lungul acelei zile. Pentru cel ce duce *viață cu luare-aminte*, această cercetare nu e anevoieasă – fiindcă din pricina *luării-aminte la sine* este nimicită uitarea, atât de proprie omului împrăștiat. Așadar: după ce ți-ai adus aminte toate păcatele pe care le-ai săvârșit cu lucrul, cu cuvântul, cu gândul, cu simțirea, adu pentru ele pocăință lui Dumnezeu cu hotărârea de a te îndrepta, căre e chezășia inimii pentru pocăința ta. Apoi, după ce ți-ai făcut pravila de rugăciune, încheie cugetând la Dumnezeu, ziua pe care ai început-o cugetând la Dumnezeu.

Unde merg toate gândurile și simțirile omului adormit? Ce stare tainică este somnul, în timpul căruia sufletul și trupul sunt vii și totodată nu trăiesc, sunt străine de conștiința vieții lor, ca și cum ar fi moarte? Somnul este la fel de neînțeles ca moartea. În timpul lui sufletul se odihnește, uitând cele mai crunte amărăciuni și necazuri lumești, după asemănarea odihnei sale veșnice; iar trupul!... de vreme ce el se scoală din somn, negreșit va și învia din morți. Grăit-a marele Agaton: „Este cu neputință ca fără mare *luare-aminte la sine* să sporească omul în vreo faptă bună”¹.

¹ Patericul egiptean.

Mintea care se roagă caută unirea cu inima

Zăvorâtu-s-au ușile simțurilor: limba a amuțit, ochii s-au închis, auzul nu ia aminte la nimic din cele de afară. Mintea, îmbrăcată în rugăciune, lepădând povara grijilor lumești, coboară în cămara inimii. Ușile cămării sunt zăvorâte; peste tot beznă, întunecime nepătrunsă – și mintea, în nedumerire, începe să bată prin rugăciune în ușa inimii; stă cu răbdare la ușă, bate, așteaptă, iar bate, iar așteaptă, iarăși se roagă. Nici un răspuns, nu se aude nici un glas! Liniștea fără viață și întunericul răspund cu o tacere de mormânt. Mintea pleacă de la ușa inimii și, plângând amar, caută mânăiere. Nu i-sa îngăduit să se înfățișeze Împăratului împăraților în altarul cămării lăuntrice.

De ce, de ce ai fost lepădată?

„Asupra mea apăsa pecetea păcatului. Deprinderea de a cugeta la cele pământești mă răspândește. Nu am putere, fiindcă nu îmi vine în ajutor Duhul – Duhul Prea Sfânt și Prea Bun, Ce înnoiește unirea dintre minte, inimă și trup, care au fost despărțite prin cădere cea înfricoșată a omului. Fără ajutorul atotputernic, ziditor al Duhului singure sforțările mele sunt deșarte! El e Mult Milostiv, Iubitor de oameni la nesfârșit – însă necurăția mea nu îl dă cale slobodă către mine. Mă scald în lacrimi, mă curăț prin mărturisirea păcatelor mele,

nu dau trupului meu hrană și somn, din a căror îmbelșugare slăbănoșește sufletul; cu toată fința, înveșmântat în plânsul pocăinței, mă pogor la ușa inimii mele. Acolo mă voi scula, ori voi ședea, ca orbul evanghelic, voi răbdă apăsarea și plictiseala întunericului, voi striga către Cel Ce poate să miluiască: *miluiește-mă!*" (Mc. X, 48).

Și s-a pogorât, și s-a sculat, și a început să înalte glas, tânguindu-se. Asemănătu-s-a orbului, ce nu cunoaște Lumina Cea Adevarată și Neurmată; surdomutului, care nu poate nici să grăiască, nici să asculte duhovnicestă; simțea din adâncul finței că este cu adevărat oarbă, surdă, mută, că stă la porțile Ierihonului – inima locuită de păcate, așteptând vindecare de la Mântuitorul, pe Care nu Îl vede, pe Care nu-L aude, spre Care strigă, strigă numai prin starea ei jalnică. Nu Îi cunoaște numele, Îl numește fiu al lui David pe Fiul lui Dumnezeu; trupul și sângele nu-L pot cinsti pe Dumnezeu după cuviința datorată Dumnezeirii.

„Arătați-mi calea pe care va merge Mântuitorul!” Această cale e rugăciunea, precum a grăit omului Proorocul, din partea lui Dumnezeu și a Duhului Celui Dumnezeiesc: „*Jertfa laudei Mă va slăvi și acolo este calea în care voi arăta lui mântuirea Mea*” (Ps. 49, 24). Spuneti-mi, în care ceas va veni Mântuitorul? Dimineața, la amiază ori seara? „*Privegheați și rugați-vă, că nu știți în care ceas va veni Domnul vostru*” (Mt. XXIV, 42; Mc. XIII, 33).

Calea-i știută, ceasul necunoscut! „Ieși-voi din cetate, mă voi scula ori voi ședea la porțile Ierihonului, cum sfătuiește Sfântul Pavel: „*Deci să ieşim la Dânsul, afară de tabără, ocara Lui purtând*” (Evr. XIII, 13). Lumea e trecătoare; nimic nu e în ea statornic, nu e numită nici

CUVINTE CĂTRE CEI CARE VOR SĂ SE MÂNTUIASCĂ

măcar *cetate*, ci *tabără*. Voi părăsi împătimirea de avere pe care oamenii oricum o părăsesc fără de voie la moarte, adesea chiar și înainte; voi părăsi desfătările simțurilor, ce răpesc putința nevoințelor și îndeletnicirilor duhovnicești – „*că nu am aici cetate stătătoare, ci caut pe aceea care va să fie*” (Evr. XIII, 14), ce trebuie să se descopere mai înainte în inima mea prin mila și harul lui Dumnezeu – Mântuitorul meu. Cine nu va sui din timpul vieții pământești cu duhul în Ierusalimul cel de taină, nici după ieșirea sufletului din trup nu poate avea încredințare că i se va îngădui intrarea în Ierusalimul ceresc. Cea dintâi intrare slujește drept zălog celei de-a doua¹. Amin.

¹ Preacuviosul Isihie, *Dobrotoliubie*, partea a II-a, cap. 4. La fel judecă și ceilalți Sfinți Părinți.

Adevăr și judecată de pace judecați în porțile voastre și jurământul cel mincinos să nu-l iubiți, zice Domnul Atotăitorul¹

Porți: este vorba de porțile sufletului, prin mijlocirea căroră intră în el felurile gânduri și întipăriri².

Voastre: numai aceste porți sunt de fapt ale omului.

Judecați: judecătorul care stă la porți și face judecată e mintea noastră³; ea cercetează și alege gândurile și întipăririle atunci când ele vin la porțile sufletului, ca să lase în biserică sufletului pe cele cuvenite și ca să nu le îngăduie înăuntru pe cele care nu au ce căuta acolo.

Adevăr și judecată de pace judecați în porțile voastre: mintea – judecătorul, șezând și judecând la porțile sufletului, datoare este ca, cercetând gândurile și întipăririle, să la primească doar pe cele adevărate. Gândul adevărat și întipărirea adevărată, adică cele ce vin de la Domnul, Singurul Care este *Adevărul*, aduc cu sine în suflet neagrăită pace și liniște, și acesta este semnul că vin de la Adevăr, de la Hristos, Care dă ucenilor Săi pace sau (e același lucru) smerenie, ca să nu se tulbere inima lor de

¹ Zah. VIII, 16-17.

² Impresii (n. tr.)

³ La cei din vechime se obișnuia ca împărații și ceilalți cârmuitori să facă ei însăși judecată, și pentru aceasta alegeau un loc la porțile cetății. O pildă a acestui fapt aflăm în viața Sfântului Mare Mucenic Gheorghe (*Viețile Sfinților*, 23 aprilie).

nici un necaz pământesc. Dimpotrivă, „gândurile care vin de la demoni”, spune Marele Varsanufie, „mai înainte de toate sunt pline de tulburare și întristare, îl atrag pe om în chip tăinuit și subțire: vrăjmașii se îmbracă în haine de oi, adică insuflă gânduri care par drepte, însă pe dinăuntru sunt *lupi răpitori* (Mt. VII, 15), adică răpesc și *înșala inimile celor simpli* (Rom. XVI, 18), părând bune și fiind de fapt vătămătoare. Scriptura spune despre șarpe că este cel mai înțelept: „drept aceea, păzește capul lui” (Fac. III, 15) ca să nu afle la tine cuib și, să-lășluindu-se în el, să facă pustiire¹. Capul șarpelui e începutul gândului sau închipuirii insuflate de el.

Si jurământul cel mincinos să nu-l iubiți. Gândul diavolesc, venind la porțile sufletului, se silește să ia chipul dreptății, aducând minții – acest judecător ce stă și face judecată la porți – nenumărate îndreptățiri, ca să primească intrare în suflet, însă aceste încredințări mininoase, acest jurământ mincinos Proorocul ne poruncește să nu-l iubim. Nu numai că nu trebuie să primim astfel de gânduri și să ne învоim cu ele, ci nu trebuie nici măcar să stăm de vorbă cu ele, ci neîntârziat, îndată ce se arată gândul păcătos, să alergăm prin rugăciune la Domnul Dumnezeu, ca El să gonească pe vrăjmaș de la porțile sufletului². Amin.

¹ Varsanufie cel Mare, *Răspunsul LIX*.

² Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul XXX*.